

kaumatua pu-korero mo tenei take te tae ki taua hui, tetahi mea atahua. Ko nga tamariki ki a ratou tu momo mahi, ko nga pakeke ki te wananga mo tenei take. Tena tonu hoki e taea te whiriwhiri ko te Minita Maori tonu me tonu ropu hei whiriwhiri, hei whakatau i tenei take.

NGA MAHI TAKARO

He lwi piranga te Maori ki nga mahi takaro. He toa tonu hoki. He aha te takaro he hiahia katoa te Maori. Ki te taea, ka nukuhia atu e te Maori taana takaro ki ko atu i nga ruuri e tika ana. A, ka korero whakatu ai te Maori mo tona toa ki ia mahi.

Na te mea pea kaore ano kia tino roa te mutunga atu o te wa kai tangata: ko te takaro tino pai ki te Maori kia whakanu tonu na te puehu whero, a, ka pai. Ki te tu ona kaumatua ki te tohatohu mo te toa ki te takaro, ka putaina ra ano nga kai-pakanga, a, kia pera te toa.

Ahakoia te toa o te Maori, engari he manawa poto. Ina ano ia ki te whakaritea atu ki ta te Pakeha rahurahu i te takaro. Ka mahi te Maori he aha te takaro ka taka ki waenganui e piki haere ana te kaha, ka pahuhi iho, ka hoha, ka mahue.

He torotoru nei o taua o te Maori i manawamui ki te u ki tana takaro i waingohia ai, a eke atu ki te karamata. Ko Hori Nepia tera: tetahi o nga whuru-pecke toa o te ao. Ko Tareha; i riro i a ia te toa mo te purei korowha mo Niu Tirenī. Ko Rapana; i riro i a ia te toa mo te mamau o Niu Tirenī me Poihakena. Ko Hiroa, te N.Z. Fern tuatahi mo te toa ki te whutu-paoro. Ko Hemi Kapa tera mo te peke titoko (vaulting) ko Te Rangihiroa tera mo te peke kotahi (broad jump). Ka mutu pea o taua i waingohia ki te whai karangatanga i roto i nga mahi takaro.

Ko te whutu-paoro te takaro tino rawe atu ki te Maori. I te wa e aata pureitia ana i nga ture tawhito, ahua papaki marie nei, ka pai ki te Maori. Otira i te tapiritanga o nga ture hou, ko te horo ki te oma te mea nui, ka tahangoi mai te Maori. Tena ano pea te wa e hopu nui ai te Maori ki te momo purei o enei wa.

Te Tenehi, ae. Kei te rahurahu nui taua ki tenei takaro. He takaro pai i tona wa ano. Ko te poa i roto i tenei takaro ko te kukume atu i a taua ki nga taumata atahua o te Pakeha.

Ko te hooki he takaro hou ki a taua. Kanui hoki te kaha o te tipu o tenei takaro. I kaha ai pea te tipu i naianei, na te mahi tahi o nga tamariki tane, me nga tamaraiki wahine. Tetahi pea na te horo o te tuku mana a te Uniana whakahaere o tenei ngahau ki nga Maori. Kua riro ma te Maori tonu